Brandval Historielag * Stiftet 1983 *

Brandvalitten

Åflodammen

Nr. 4 Desember 2009 25. årg.

Brandvalitten

Medlemsblad for Brandval Historielag

INNHOLD

Noen ord fra lederen
av *Terje Hauger* s 2
Redaktøren melder
av *Halvor Noer* *s 2*
Skasfløtinga
av *Kristian Kleven* s 3
Høst i skogen
av *Per Ruud* s 9
Nytt møterom
av *Halvor Noer* s 10
Gammeldoktorn-Støa kanal
av *Halvor Noer* s 11
Solørlagets stevne
av *Terje Hauger* s 13
Nordmenn i Canada
av *Olaf Hofoss* s 14
Svalgangsbygningen Øst-Nor
av *Halvor Noer* s 15
Overåsberget
av *Halvor Noer* s 16
Jaktforberedelser
av *Terje Sternberg* s 17
Debattbok av Agnar Jahr
av *Halvor Noer* s 18
Yngve Strand 80 år s 19
Konfirmantkullet 1925 s 19
Ord og uttrykk
av *Tor Aarstad* s 20
Arrangementer s 24

Redaksjonen:	**Tlf**
Halvor Noer, redaktør	62 82 63 51
Ruth Ruud	62 82 64 17
Terje Hauger	62 82 55 34
Ole Erik Ruud, lay out	62 82 61 11
Ole Lunder, annonser	62 82 66 22

Trykk:
Vinger Trykkeri A/S 62 81 97 00

Framsidebilde:
Åflodammen etter restareringen på 90-tallet. Denne dammen var bygd slik i 1900.
Foto: *Halvor Noer 1997*

Noen ord fra lederen:

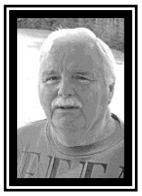

Sommersesongen er over og det er vel for så vidt også høsten. Siden sist så har vi gjennomført vår årlige busstur - i år til Elverum og Trysil. Turen ble nok litt lang for mange og en del ble nok også sultne før vi kom hjem. Dette får vi ta med oss når vi planlegger neste tur. Se referat s. 11.
Vi har også nettopp innviet tilbygget på Skineb - en meget hyggelig kveld. Se referat s. 10. Jeg har vært mye borte i september og delvis også oktober. Torun og jeg deltok på Solørlaget`s Stevne i Minnesota i midten av september, og det var en opplevelse med entusiastiske og "norske" deltakere. Se referat s. 13, men jeg vil komme med et noe fyldigere referat på torsdagsmøtet i januar.

Jeg hadde i utgangspunktet tenkt å ta kontakt med alle gruppene i Historielaget i løpet av året, men det er to-tre jeg ikke har rukket enn så lenge. For øvrig bør alle gruppene tenke over hva som det er ønskelig å sette i gang i 2010 og om dette i så fall har budsjettmessige konsekvenser som vi må ta hensyn til. Styret og Tunstyret skal ha et fellesmøte 9. desember for å sette opp en prioritert liste over arbeid/oppgaver på Skineb i 2010.

Hilsen *Terje*

Redaktøren melder:

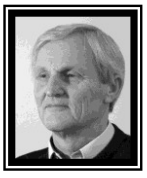

I kulturminneåret 2009 har ikke Historielaget hatt et eget prosjekt i den anledning. Derimot passet det fint at Ingrid og Gunnar Marius fikk ferdiggodkjent sine omfattende bevaringsprosjekter dette året. Grendeturen i år gikk til kulturminneprosjektene ved Breendammen, Neskvern og Overåsberget. Bussturen gikk til den rekonstruerte Støa kanal. Til sammen ble dette mye kulturminneinformasjon, som er behørig presentert i Brandvalitten.

Ellers vil jeg vise til hovedartikkelen av Kristian Kleven om tømmerfløtinga i Skasåa etter krigen. Denne artikkelen passer godt inn i kulturminneåret. Langs Skasåa ligger en mengde kulturminner etter fløtingsaktiviteten der gjennom mer enn 300 år.

Hilsen *Halvor*

Erindringer fra Skasfløtinga 1947-49

av Kristian Kleven

Fløtinga gjennom Nuguren er tidligere beskrevet i Brandvalitten i nr. 4 2003. Red.

Hvilket år Skasfløtinga startet vet jeg ikke, men siste året var 1969 - antagelig etter nærmere 300 års fløting.
Tømmer ble transportert med hest fra skogene og lagt i "breier" på sjøer eller velteplasser. Alt ble omkranset av en "lense" (stokker som var bundet sammen med en kjetting). Dette til sammen kaltes en tømmerbom, som ble slept over sjøene med flåte eller senere motorbåt til nærmeste dam. Der ble tømmeret "tappet" gjennom damluka og fulgte åa til neste sjø o.s.v.

Beskrivelse av flåtene og båten
En spillflåte var satt sammen av tømmerstokker med en ganske grov loddrett stokk på midten kalt "hora" eller " luddera". Denne stokken hadde horisontale "armer " på hver side, hvor mannskapet la sin tyngde på og skjøv "hora" rundt. På midtstokken var det en wire eller et grovt tau som var festet i et anker eller til et feste i motsatt nes eller holme. Når "hora" ble skjøvet rundt, spant man dette tauet/wiren inn, slik at flåten og tømmerbommen som var festet til flåten, ble trukket fremover.

Spillflåten, som den ble kalt (spill = innretning for innhaling av tau eller wire rundt enn aksel eller

Foto av et maleri fra Prestegårdstjernet. Denne spillflåten er av samme type som ble brukt i Skasvassdraget. På maleriet blir flåten rodd for å dra lensa rundt tømmerbommen. Maleren har laget for korte "ludderarmer" gjennom midtstokken. Utsnitt fra et maleri av Reidar Noer fra 1930-årene. Foto: Ole Erik Ruud

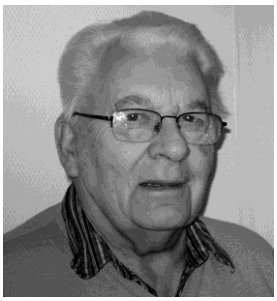

Kristian Kleven f. 1931

trommel), kunne også forflyttes ved roing, en åre på hver side – samt en krakk å sitte på for 2 roere. Etter spillflåten ble det festet en annen flåte (kontflåten), hvor mannskapet hadde sin proviant, som regel i konten (neverflettet ryggsekk). Den kunne også ha et ildsted av stein på midten for å koke og steke på.. Navnet kontflåte kommer av at den fraktet neverkontene.

Varpebåt. Denne står i opplag hos Trond Berger på Hofoss. Den ble brukt i Vermundsjøen og i Glomma av Glomma fellesfløtingsforening. Foto: Halvor Noer

Fløterne hadde proviant og annen pargas i slike neverkonter.

Jeg erindrer at disse flåtene ble brukt på Steinreien en tid, men senere ble båten fra Bureien fraktet dit, og ambulerte mellom disse

sjøene. Tidligere var det også brukt spillflåte på Tullreien. I min tid var det motorbåt i Skasen.

Båten var en etterfølger av spillflåten, men hadde motorkraft og stort sett samme funksjon – trommelen var her horisontal.

Sjøer og dammer
Skasvassdraget: Skasfløtinga starter i Skasen og har i sydenden dammen med navn Skasdammen. Videre går vannet gjennom åer og sjøer og ender i Nuguren, hvor et annet fløterlag overtar.
Vi har Gravsjøen med Gravsjødammen, Gjersjøen, Øvre og Nedre Digernessetersjø og Hornet. I Hornet slutter et sidevassdrag seg til – Tullreisvasdraget, hvor vi finner Tullreisdammen i vestenden av sjøen.

Skasdammen. Foto: Kristian Kleven 2009.

Steinreisdammen. Lukedam .
Foto fra juni 1926. Norsk Skogmuseums arkiv.

Videre har vi Steinreien, hvor vi finner Steinreisdammen ved Bergersetra, så følger Bureien og Bureisdammen ved Kakneset. Til sist har vi Åfloen med sin dam Åflodammen ved Hofoss.

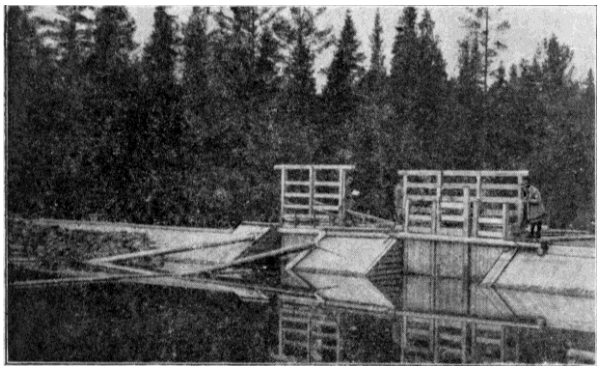

Bureisdammen. Tømmerdam med luker sett ovenfra. Foto: F. Mohr og T. Meidell i Landbruksboken - Skogbruket 1919.

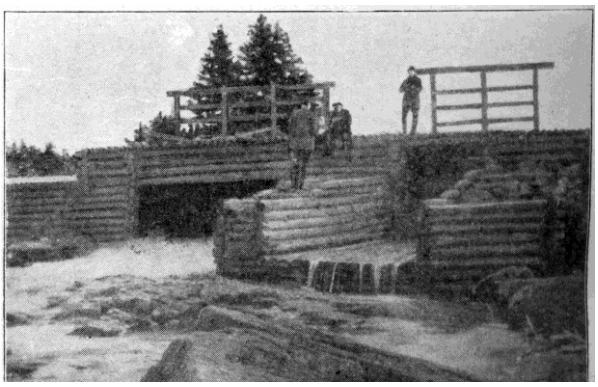

Bureisdammen. Tømmerdammen med støttekar sett nedenfra. Foto: F. Mohr og T. Meidell 1919.

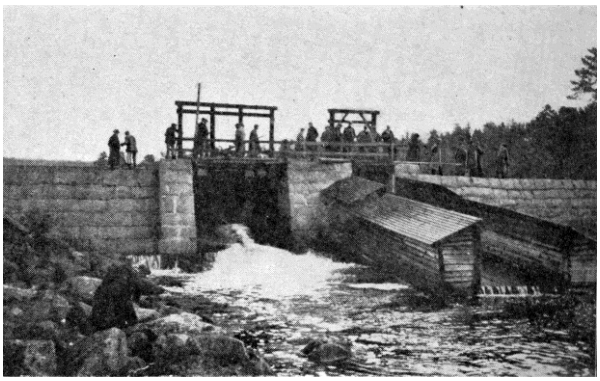

Åflodammen. Murt stendam med luker og 10 meter lange stenfyllte tømmerkar. Denne dammen bygd 1900.
Foto: F. Mohr i Landbruksboka – Skogbruket 1919.

Disse dammene hadde forskjellig lukestengsel. For eksempel har Åflodammen mekanisk system, hvor man løfter og senker en lem. Slik var det også tidligere ved Steinreisdammen. Senere ble det her og i de øvrige dammene brukt "åre-system" (planker som ble satt tett mot hverandre med en bunnstokk og toppstokk som de hvilte mot. Det var et meget farefullt arbeide å ta ut og sette inn disse årene.

I Tullreisdammen var det lukestengsel.
I dag er bare Åflodammen intakt.

To gamle fløtere, Johan Sagerud til venstre og Arne Sletkjølen, legger innpå en "pris" ved Bureisdammen på slutten av 70-tallet. Dammen er senere erstattet med fast terskel. Foto utlånt fra Eva Skaare.

Fløterbrakker

Langs vassdraget var det fløterbrakker nær ved dammene. Regnet nordfra var det brakke ved Skasdammen, ved Gravsjødammen, ved Digernessetra, ved sidevassdraget til Tullreien, ved Steinreisdammen, ved Bureisdammen, ved Åflodammen og ved Sækken i Nuguren. De var av forskjellig standard - som for eksempel brakka ved Steinreisdammen; Her var det enkel bordvegg, jordgulv, fyrsted midt på – bygd av gråstein, "buse" (liggeplasser på hver side), et stort hull i taket som åpning for røken. Ingen mygg trivdes her. Etter min tid ble det bygd ny brakke her, og den gamle ble brukt til stall.
Brakka ved Tullreisdammen hadde derimot ovn og pipe.

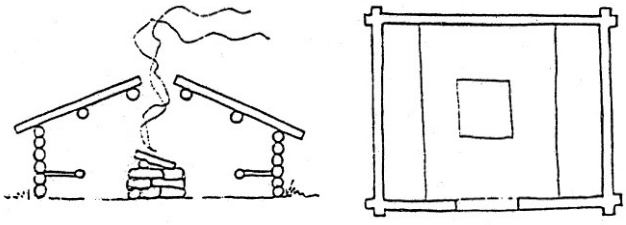

Prinsipptegning av Ljørkoie. Fra "Skogbrukets historie i Kongsvinger".

Før brakkene ble bygget var det temmelig skrøpelige overnattingsforhold for fløterne. Jeg tar med et sitat fra Glåmdalen fra 1961, der Reidar Venberget har intervjuet min bestefar Oskar Gårtjernsbråten på hans 80-års dag. Han begynte som fløter i 1919:

Fløterbrakke ved Skasdammen. Foto: Kristian Kleven 2009.

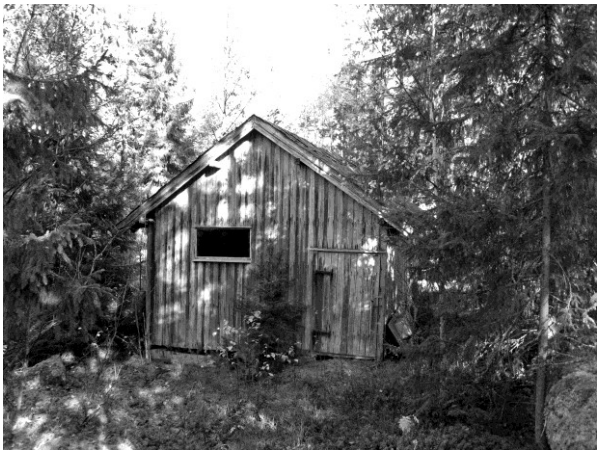

Den gamle fløterbrakka ved Steinreisdammen – senere brukt som stall. Foto: Halvor Noer 2009.

Senere bygd fløterbrakke ved Steinreisdammen.
Foto: Halvor Noer 2009.

I 42 år har han svingt fløterhaken i Skaså. De første årene var det et slit å være fløter, ingen koier, bare å legge seg rett ned på klaka mark, med jakka under hodet, som regel blaut til

skinnet. En vår lå de værfast på en holme. De reiste opp båten som ly for snøstormen som sto inn fra nord. En uke sto uværet på. I den uka var det ikke råd å stikke nesa utenfor uværslyet. Lønnen var kr. 1,60 for jevndøgnet. Senere ble det lagt på til kr. 3,20 for dagen og kr. 1,00 for natta.

Livet som fløter

Å jobbe som fløter var er et spennende og romantisk yrke, men også strevsomt. Enkelte perioder kunne det gå døgnet rundt i flere dager, avhengig av været. Det kunne også bli "landligge" i lengre perioder av samme årsak. Det måtte være stille vann eller medvind. Var det motvind, gikk tømmeret over lensa i bakre ende.
Rolf Johansen sier at han og Olaf Langseth fisket mye gjedde ved Breisletta i rolige perioder.
Det fulgte gjerne mye stor abbor etter tømmerbommene. Dette skyldtes sikkert at det fulgte mye smådyr med stokkene som var mat for abboren.

Mannskapet ble fordelt i mindre lag til forskjellige oppdrag: noen til å frakte tømmerbommene over sjøene, andre til å "tappe" det gjennom dammene, noen til å vokte i åa, slik at det ikke satte seg fast og dannet stengsel. Slike stengsler kunne være vanskelige å løse opp. I noen tilfeller måtte man ty til dynamitt. Selvsagt var dette farefullt arbeid.

Det som gjorde fløtingsarbeidet romantisk, var at fløtinga foregikk på den fineste tid på året fra det isen "gikk" først i mai til ca. St. Hanstider. Det var lyse sommernetter og solfylte dager. Det kunne også regne, men vannet var vi fløtere vant med.

Men vi fløtera trivdes, det var jo et romantisk sted. Vi hadde tak over hode, varme på "peisen" og vår i lufta. Noen lagde mat, andre sov, mens vi ungdomma var opptatt av jenteprat.

Fløtere samlet utenfor fløterbrakka i Skasdammen i 1952. Bildet er tatt utenfor fløterbrakka i Skasdammen. Sittende fra venstre: Sverre Finnseter, Brede Myrvang, Karl Torp, Sigurd Torp og Gunnar Andersen står, Sigurd Bråthen, Oskar Sætaberget og Kristian Stenbekk. Stående fra venstre: Halvard Seterlien holder i fløterhakan, Sverre Myrvang, Olaf Seigerud, Oskar Granli, Karl Finnseter, Rolf Hofoss, Ivar Wais, Kornelius Melsåsen, Harry Lystadmoen, Alf Finnseter, Paul Grindermoen, Arvid Seterlien, Bjarne Lystad., Bilde er utlånt fra Sigurd Torp.

Et fløterlag i Skasen var på ca. 30 mann (ingen kvinner hadde slike jobber den tid), men de kom av og til på besøk med matsekk til "gutta" sine.

De fleste fløterne var jordbrukere og/eller skogsarbeidere fra distriktet.

Kosthold
Fløterne var vant til tungt arbeide og visste at det måtte til kraftig kost for å "stå røkken", som vi sier i Solør. Som fløtere hadde de selvsagt all mat med seg hjemmefra og ny forsyning sørget kona/barna eller andre for.
Fløterne var jo kontinuerlig opptatt i fløterarbeidet. Selvsagt hendte det at man hadde noen fritimer og kunne ta sykkelen en tur hjem i "ymse ærender". Det jeg husker angående kosthold, var at det gikk mye i egg og flesk - og sterk kaffe. Selvsagt varierte det f. eks. med kjøttkaker etc. og en selvfisket abbor i ny og ne - samt ikke å forglemme snusen. Alt dette var de vant til fra "det sivile liv".

Flybilde av Vestbergersetra fra slutten av 50-åra. Kristian Klevens barndomshjem

Min personlige opplevelse som fløter
Jeg ble 16 år den sommeren jeg kom med som læregutt og ble plassert sammen med onkel Olaf Langseth i sidevassdraget Tullreien.
Vi kom dit i kveldinga. Vi skulle ligge på en "brisk" (en plankeseng fra den ene enden på rommet til den andre). Den var bygd i to høyder. Flere mann på hver høyde.
Olaf og jeg fant plass i 2. etg.s "brisk". Spenningen min var vel så stor at jeg sov dårlig, for utpå natta gikk jeg i søvne. Resultatet kan man vel tenke seg, da det var ca. 1,5 meter til gulvet og til alt overmål sto det en lang ovn utenfor vår liggeplass med et røkrør opp gjennom taket. Dette røret sto i veien for min natteferd og ramla sammen i midt svev. Men snille onkel Olaf ordna dette, sammen med flere som hadde hørt rabalderet. Dette var min første ilddåp som fløter. Det skulle bli flere.

Senere kom jeg på et lag som skulle fløte i Skasen. Der fikk vi motvind i Nord-Skasen og fikk landligge. Her overnattet vi under åpen himmel på en holme. Det var kuldegrader om natta, men vi hadde stokkvarme.

Stokkvarme får man ved å lage fyrsted av lange tømmerstokker ca. 3 på hver side med ca. 50 cm åpning i mellom. Stokkene ble bundet sammen med kortere stokker – lagt i lag mellom de lange stokkene. I åpningen la man brennbare ting som never, tyri og annet rask for å få fyr på stokkene. Det var jo ferskt tømmer, så det brant sakte

I laget var vi 3 generasjoner: Bestefar Oskar Gårtjernsbråten, onkel Olaf Langseth og jeg. En minnerik opplevelse.
Senere ble det deltagelse på spillflåten over Steinreien, kanskje en av de siste på en slik ferd – også minnerikt. Eneste gangen jeg har hatt befatning med ei "hore". Vi gikk bare i ring rundt henne.

Så ble det damlaget på Steinreisdammen, som jeg fikk oppleve. Her var det nære på at det skulle bli min siste dag som fløter. Sto på feil side av "hakan" (hovedredskapet for en fløter) og en stokk smelte til min haka og jeg fikk et slag av

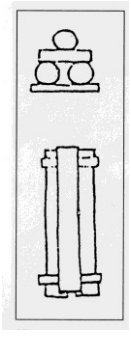

Prinsipptegning av stokkvarme. Fra "Skogbrukets historie i Kongsvinger".

Oskar Gårtjernsbråten (1881-1975)

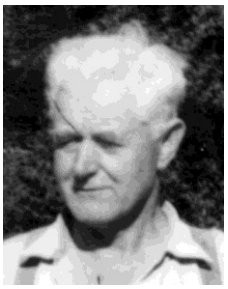

Olaf Langseth (1901- 1983)

Kristian Kleven som tenåring. - f. 1931

skaftet og holdt på å gå i vannet i damåpningen. Men skjebnen ville det annerledes. Fløtersjef Nordby`n hogg tak i buksebaken min, hev meg inn på brua og jeg var reddet.

Sigurd Torps fløterhake

Ole Digernes - Nordby`n (1891-1966)

Videre gikk turen som hjelpemann på båten i Bureien. Her var jeg sammen med en artig kar, Oskar Seterlien. Det ryktes at han var buktaler, så jeg var engstelig for at noe i båten skulle begynne å snakke, men jeg hørte aldri noe. Kanskje han sparte meg. Så kom turen til Åflodammen med noe jeg helst ikke vil ha opplevd.

Den store ulykken
Gunnar Aasen var ikke like heldig som jeg. Den 1. juli 1947 reiste han i vannet og forsvant blant tømmerstokkene. Sigurd Torp forteller at han pleide å stå på denne posten ved Kamphaugfallet, men han hadde annet ærende denne dagen. Her skled Gunnar på et glatt steinskjær og falt i vannet. Han ble funnet i live litt lenger nede i åa av Gunnar Tangen (f. 1916). Tangen prøvde å redde han, men Aasen fikk panikk og dro nesten med seg Tangen ned i dypet, slik at Tangen måtte fri seg fra han. Gunnar Aasen druknet i Kamphaugfallet. Tangen hadde problemer med denne tragedien resten av livet.
Jeg var med og søkte etter Aasen nedover åa og så at de fant han. For meg var dette en forferdelig opplevelse for en ung fløter.

Gunnar Aasen var ikke svømmedyktig, noe jeg mener burde vært sjekket før ansettelse som fløter. Gunnar Tangen var svømmedyktig, men dette ble for vanskelig i den strie vannføringen. Mange mennesker fikk etter hvert greie på ulykken og kom dit – bl.a. Aasens forlovede. Minnene har brent seg inn i mitt sinn. Jeg husker jeg var så spent at jeg skalv.

Sluttrensk
Den siste fase i fløtinga for året er landrens – d.v.s. sørge for at tømmer som hadde stukket seg bort i kriker og kroker, ble med i strømmen på rett kurs. Avslutningen skjedde på et sted som kaltes ”Sækken” – i munningen av Skasåa ved Nuguren.

Jeg var glad i å synge og ble ofte oppfordret til det av de eldre gubba. Bl.a. sang jeg visa om skasfløterne.

I 3 år fikk jeg være med på dette eventyret av stokkedans. Så ble det bakerlære, og baker ble jeg fra jeg var 18 til 76 år – bortsett fra 1 år i militæret.

Gunnar Aasen (1915-1947)

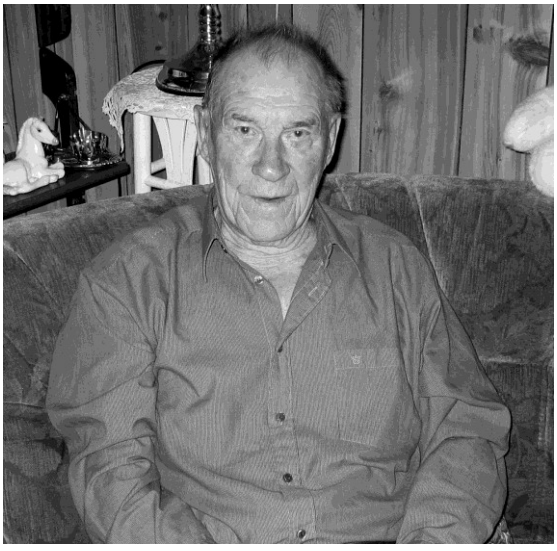

Sigurd Torp f. 1927 – var fløter i 19 sesonger.
Foto: Kristian Kleven 2009

Bakend-laget i "Sækken" i Nuguren – ca. 1931. Foran sitter Ole Hornmoen og Arne Johnsen Lystad. Fra venstre: Olaf Seigerud, Arne Riverud, Martin Lystad, Johan Solhaug, Ole Sjøenden, Martin Lommerud, Karl Hofossbråten, Karl Moen, Marius Granli, Waldemar Berg, Arne Hornmoen, Johan Sagerud, Karl Finnseter, Ole Digernes, Laurits Seterlien, Andreas Lystadmoen, Oluf Nyheim, Oskar Botnerbekken, Arne Sletkjølen og Ole Seigerud.
Brandval Historielags fotoarkiv.

Høst i skogen

Dagen er til enda - kvelden står for tur,

snart er det natt i vår vakre natur.

Bladene de gulner - snart faller de av.

Tjernet det speiler skog og himmel av.

Furukrona suser - grana likeså.

Begge vil ha den grønne kappa på.

Takk for at det høstes - takk for at det gror.

Takk fra alle oss som lever her i nord.

Per Ruud 1985

En litt munter opplevelse ved Åflodammen

Vi hadde en rolig dag. Noen hadde kjøpt øl ved butikken på Hofoss og mange ble nok noe muntre og oppfinnsomme.
Vi begynte å "dra krok" og "vende labb (bryte håndbakk)" i all vennskapelighet. (Skal ikke nevne noen ved navn).
Det gikk slik at jeg – 16 år gammel – vant over en voksen kar, ingen smågutt heller. Det var vel heller mer triks enn krefter fra min side. Men denne karen syntes dette var forsmedelig og ville ta meg skikkeli. Han hadde tenkt å banke meg.

Dette syntes en av de andre kara ikke noe om. Han tok vedkommende, bar han ned i Åfloen og dukket han skikkelig i vannet med klærne på. Så bar han karen opp igjen til oss andre - og da var han medgjørlig.

Han brukte resten av dagen til å tørke klær, klokke, snuseske og det han hadde hatt med seg i "badet". Det var fint vær så han brukte steinskjæret ved brakka som tørkeplass.
Vi var gode fløterkamerater etterpå.

Fløtere i Skasvassdraget 1947-1049 som jeg husker:

1. Nordby`n Ole Digernes	fløterbas	Hokåsen
2. Karl Torp	fløterbas	Lunderseter
3. Alf Torp		Lunderseter
4. Sigurd Torp		Lunderseter
5. Oskar Gårtjernsbråten	min bestefar	Lunderseter
6. Olaf Langseth	min onkel	Lunderseter
7. Ragnar Moen		Lunderseter
8. Torolf Moen		Lunderseter
9. Rolf Johansen (Sjøenden)		Lunderseter
10. Oskar Seterlien	båtfører	Hokåsen
11. Olaf Seigerud	båtfører	Hokåsen
12. Alf Seigerud		Hokåsen
13. Ivar Wais		Hokåsen
14. Gunnar Aasen		Lunderseter
15. Gunnar Tangen		Hokåsen
16. Helge Broen		Hokåsen
17. Ole Rønningen		Hokåsen
18. Harry Bredesen		Hokåsen
19. Karl Finnseter (Kallemann)		Lunderseter
20. Ottar Langseth	min fetter	Lunderseter
21. Harry Lystadmoen		Hokåsen
22. Oluf Nyheim	underbas	Lunderseter
23. Johan Sagerud		Hokåsen
24. Hans Wold		Hokåsen
25. Kristian Myrvang (Lillegutt)		Lunderseter
26. Endre Torp		Hokåsen
27. Oskar Sætaberget (Nordsno)		Lunderseter
28. Gunnar Andersen Damhaug		Hokåsen
29. Gunnar Nordby (Skipper`n)		Hokåsen
30. Oskar Botnerbekken		Hokåsen
31. Karl Moen		Lunderseter
32. Sverre Finnseter		Lunderseter
33. Sverre Myrvang		Lunderseter
34. Oskar Granli		Lunderseter
35. Yngve Strand		Hokåsen
36. Kristian Kleven		Lunderseter

Andre fløtere som var med på 50- og 60-tallet:

37. Brede Myrvang,	Lunderseter
38. Sigurd Bråthen	Lunderseter
39. Kristian Stenbekk.	Hokåsen
40. Halvard Seterlien	Lunderseter
41. Rolf Hofoss	Hokåsen
42. Kornelius Melsåsen	Hokåsen
43. Alf Finnseter	Lunderseter
44. Paul Grindermoen	Hokåsen
45. Arvid Seterlien	Lunderseter
46. Bjarne Lystad	Lunderseter
47. Egil Roverudseter	Lunderseter
48. Odd Smedtorp	Lunderseter
49. Bjarne Bredesen	Lunderseter
50. Conrad Åsen	Lunderseter
51. Henning Persen	Lunderseter
52. Georg Sæter	Lunderseter
53. Tore Sæter	Lunderseter

Historielagets nye storstue

av Halvor Noer

5. november var det innvielse av det nye møte-rommet i Nistun, Skineb. Møterommet er nå utvidet fra 21 m2 til 43 m2 – og det var god plass til de 24 medlemmene som var til stede.

Dette har vært et stort arbeid. Jens Foseid og Lars Lundhaug har hatt ansvaret for det omfattende snekkerarbeidet og gjort det meste arbeidet selv. De ble fortjent hedret av leder Terje og gitt en oppmerksomhet fra laget. På vegne av alle de øvrige som har hjulpet til, fikk Jan Kamphaug en blomst. Han møtte jevnlig opp gjennom hele dugnadsperioden. Av de øvrige ble *ingen nevnt og ingen glemt*. Terje pekte på at denne store dugnadsinnsatsen gjør, at laget kommer meget rimelig fra denne investeringen.
Med servering av kaffe og flere gode bløtkaker ble dette en hyggelig kveld i lokalhistorisk ånd.

Foran en del av selskapet sitter fra venstre leder av Tunstyret og snekkermester Jens Foseid, leder Terje Hauger og snekkermester Lars Lundhaug.
Foto: Halvor Noer

Med buss til Glomdalsmuseet og Støa kanal

Referent: Halvor Noer

På denne første kjølige høstdagen, søndag 27. september, møtte vi alle med litt for tynne jakker og småhutret oss gjennom dagen. Men bussen var varm, og vi ble mottatt med varme både på Elverum og i Trysil.

Gammeldoktoren

På Glomdalsmuseet var det kaffe og vafler, og vi fikk omvisning i utstillingen om den almennpraktiserende lege i Hedmark fra tidsrommet 1850 til 1950. Utstillingen kom i stand etter initiativ fra kommunelege Kari Noer på Hofoss.

Kari Noer f. 1934. Kommunelege i Kongsvinger, Brandval distrikt 1980-1999.

Hedmark Legeforening satte ned et utvalg med Kari som leder og den ble åpnet som en midlertidig utstilling i 1986 Utstillingen var så vellykket at det deretter ble laget til en større permanent utstilling på museet. Et samarbeide mellom Glomdalsmuseet og Hedmark Legeforening. Pensjonert overlege Erik Arnesen er leder for "Gammeldoktor-utvalget" i dag.

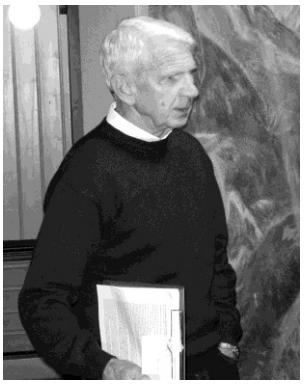

Pensjonert overlege Erik Arnesen var en ypperlig guide.

Vi var så heldige å ha Arnesen som guide ved dette besøket. Han fortalte levende om de utrolige arbeidsbetingelsene som legene arbeidet under på den tiden.
Det vises legeutstyr innsamlet fra mange leger som har praktisert i dette tidsrommet. En del inventar og utstyr er fra distriktslege Bull på Roverud. (Se Brandvalitten nr. 1 2009). Det er også mye utstyr etter distriktslege Gunnar B. Noer. Han vokste opp på Hofoss og er Kari Noers svigerfar. Gunnar B. Noer hadde ikke sin praksis i Brandval. Kari formidlet legeutstyret fra begge disse legene.

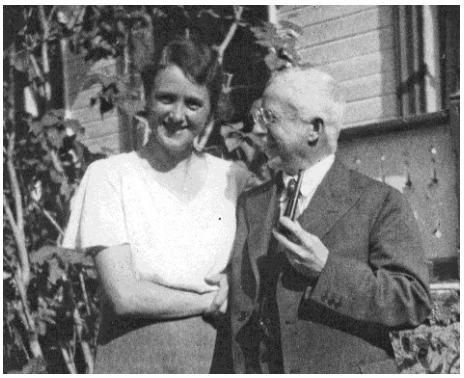

Distriktslege Lorentz Bull (1878-1964) og Julie Bull (1897-1997). Fru Bull bidro aktivt og ga inventar og utstyr fra sin manns legekontor til utstillingen.

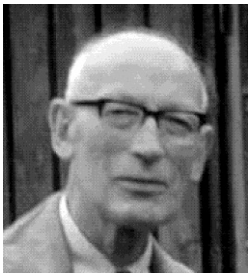

Distriktslege Gunnar B. Noer (1897-1981)

Dette ble et interessant besøk. Det inspirerer til gjenbesøk og gjennomgang i eget tempo.
Det samme kan sies om det omfattende tatermuseet, som vi bare fikk et gløtt inn i denne gangen.

Støa kanal

Få andre enn leder Terje hadde noe begrep om hva vi skulle få se i sørenden av Ljørdalen. Han hadde vært der tidligere på et historisk spel.
Denne kanalen var ferdig bygget i 1859 og var i bruk til 1901. Den gjorde det mulig å fløte tømmer fra Ljøra over til Trysilelva. Langs Ljøra inn i Sverige var det ikke noen sagbruk. Langs Klarelva var det mange og lett avsetning på

sagtømmer. På den 3,1 km lange kanalen måtte tømmeret løftes opp 13 meter før det kom til Flersjøen. Dette var ordnet med et nordre og et søndre spill, der tømmeret ble fraktet opp på vognbaner ved hjelp av vannkraft.

Ingrid Nylund viser pålekrana som ble brukt for å slå pålene ned i elvebunnen. Benker for spellet ses i bakgrunnen. Foto: Halvor Noer

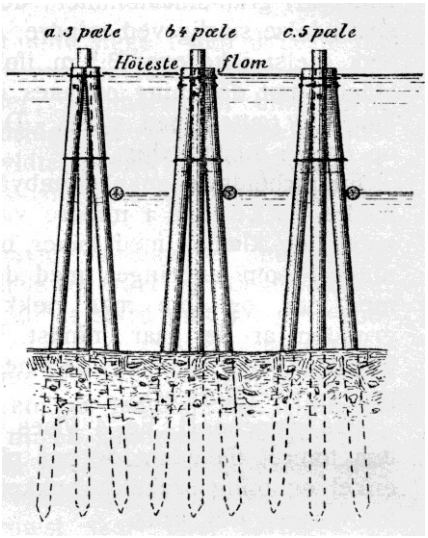

Skisse som viser pålebunter, slik de ble slått ned i elvebunnen/sjøbunnen. Fra Landbuksboka 1919.

Søndre spill er restaurert til gammel storhet. Og det er en imponerende konstruksjon. Ingrid Nylund og Marit Nerhagen fra Museumssenteret i Trysil orienterte oss om denne utrolige historien. De sørget også for kaffe og fløterkosten bomdragermunk som var stekt på åpen varme i ljørkoia.

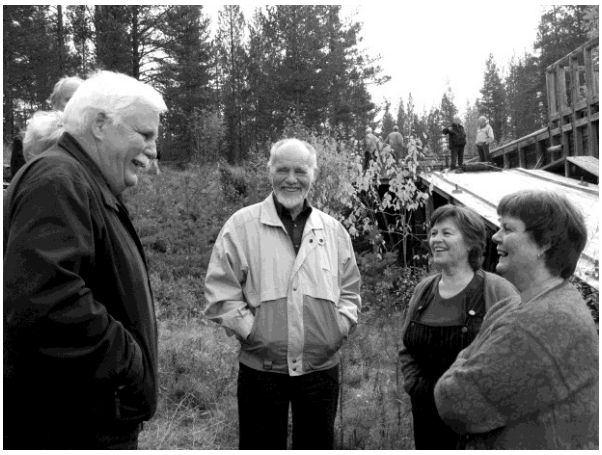

Stemningen er god. Terje Hauger, Magne Østgård, Ingrid Nylund og Marit Nerhagen. Foto: Halvor Noer

"Kanalen – et spell om Støa Kanal"
Fra 2001 har det hvert annet år blitt arrangert et historisk spell på Støa Kanals søndre spill. Vi fikk en topp markedsføring av dette spellet av Ingrid og Marit. De har begge større roller i dette musikkspellet og ga oss et par flotte sangnummer.

Det medvirker 75 personer i spellet – og de har god plass til 6-700 i "salen".

Ingrid Nylund og Marit Nerhagen med en feiende duett fra spellet. Foto: Halvor Noer

Mange av oss tenkte nok at dette må vi reise og få med oss neste gang. Terje setter opp en fellestransport, hvis det er interesse for det. Si fra til han.
Neste spell er på fredag, lørdag, søndag – antagelig 13. 14. 15. august 2010.
Billetter kan bestilles/kjøpes på
www.museumssenteret.no

Fra *Solørlaget of Americas* årlige stevne

av Terje Hauger

Fra 15.-19.september i år deltok Torun og jeg på "Solørlag of America`s" årlige Stevne i byen Willmar i Minnesota.
Solørlaget er et "Bygdelag" for personer med aner, i første rekke fra Solør, men også fra andre deler av Hedmark. Det ble et særdeles hyggelig og minneverdig møte med entusiastiske og gjestfrie "Solunger" fra mange deler av USA, selv om de fleste nok er bosatt i statene Minnesota, Nord-og Sør-Dakota og Wisconsin. Også nordmenn kan være medlemmer av Solørlaget, hvorav undertegnede er en.
Stevnet inneholder mange aktiviteter, og foruten rent sosiale innslag, var det bl.a. foredrag med ulike emner med norsk tilknytning, demonstrasjon av forskjellige husflidsaktiviter og salg, i form av såkalte Silent Auctions, hvor inntektene utelukkende går til slektsforskningsformål.

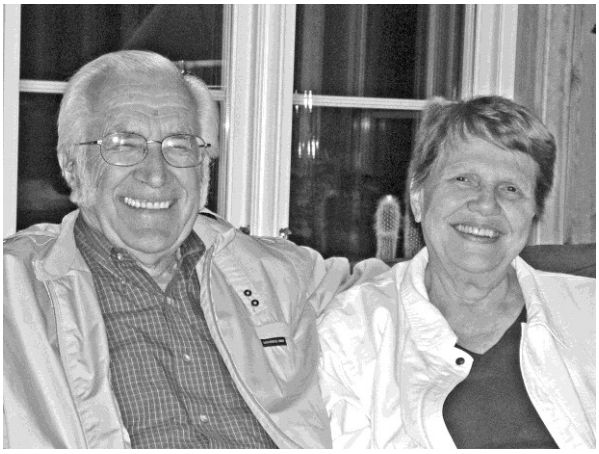

Priscilla Sorknes har ledet slektsgranskingen i Solørlaget siden restarten i 1982. Hennes mann Earl Grefsrud var tidligere president i Solørlaget.
Foto: Halvor Noer ved et norgesbesøk i 2006.

Og nettopp slektsforskning må sies å være hovedaktivteten på Stevnet. Solørlaget har opp gjennom årene samlet en imponerende mengde slektsforskningsmateriale, og på Stevnet var det avsatt et kjempestort rom utelukkende til dette formålet. I tillegg til at jeg holdt et innlegg med tittelen "Livet i Finnskogen", hvor jeg snakket om svedje-bruk, hustyper og mat, så tilbrakte jeg mesteparten av tiden i slektsforskningssalen, hvor jeg hjalp til med oversettelser av bl.a. brev samt ord og uttrykk i norske datakilder. Alle skulle jo selvfølgelig snakke med en "innfødt" solung, og en tur gjennom salen kunne ta både 10 og 15 minutter!

Inngangen til "Brandvold kirkegård", Roberts County i det nordøstre hjørnet av Sør-Dakota .
Foto: Terje Hauger

Kirken ble ødelagt i brann for lenge siden. Kirkeklokka er plassert innenfor inngangen. Den ble gitt av Brandval ungdomsforening i 1909. Foto: T. H.

Vi hadde også en busstur hvor vi så på gamle "norske" kirker og hus i regionen, og det er imponerende hvordan tredje - og fjerde-

generasjons nordmenn i USA holder sine minnesmerker og tradisjoner i hevd. Dette så vi tydelig på den såkalte "lusekoftkvelden" og på banketten siste kvelden der alle med bunad stilte med den.

Fra lusekoftkvelden. Fra v. Ann Pederson, Torun Hauger, Dan Pederson (Terjes tremenning), Terje Hauger. Foto: Gayla Ellis

På banketten var det mange i bunad. Foto: T. H.

For første gang hadde Solørlaget i år felles Stevne med Romerikslaget, og det ble et hyggelig bekjentskap med etterkommere fra et område ikke så langt fra Solør. Dette samarbeidet kommer nok til å fortsette.

Høyst sannsynlig drar vi tilbake neste år for da feirer Solørlaget 100-års-jubileum. Dette foregår i Fergus Falls, Minnesota fra 15. til 18.september.

En sang for nordmenn i Canada

av Olaf Hofoss

Se artikkel om Olaf Hofoss i Brandvalitten nr 3 2009. Sangen er antagelig skrevet i Canada ca. 1930. Publisert i Nordmandsforbundets tidsskrift. Red.

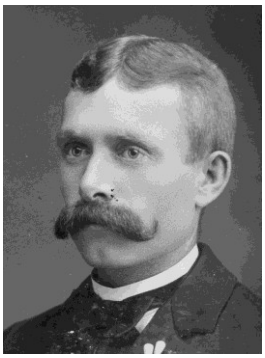

Olaf A. Hofoss (1889-1968).

Mel: Millom bakkar og berg

Slå til lyd for vår høireiste tanke,
slik den spiret av fedrenejord.
Hvor i verden du enn måtte vanke,
syng den ut i din bønn – i ditt ord.

Vi var folket fra tidligste tider,
som brøt vei til forgjettelsens land.
Det var fjellbarnets blå fantasier,
som gav hugen den tærende brand.

Og når utferden stuene tømte,
til et brød under præriens sol,
lå den ødslige hjemplass og drømte,
i en rikdom av vårblå fiol.

Og som nordmannafolk gjennem tider,
rakte landet i vesten sin hånd,
kalte kravet til samling omsider,
i et forbund av fedreneånd.

Slik de spirer i dag disse viljer,
frem av håpet hos kvinne og mann,
går vi engang på brolagte tiljer,
over hav – mot et framtidens land.

Svalgangsbygningen på Øst-Nor

er nå ferdig restaurert utvendig

av Halvor Noer

23. august 2003 hadde Historielaget vandring på Nor og var da innom Svalgangsbygningen på Øst-Nor. Det ble der gitt uttrykk for at Historielaget sammen med andre instanser burde hjelpe til med å få bevart denne bygningen for ettertiden. Et Øst-Nor-utvalg ble oppnevnt til å arbeide med saken: Thore Desserud, leder, Halvor Noer, sekretær, Nils Hagen, Gunnar Marius Noer (som er grunneier) og konservator Ingun Aastebøl. Nils Hagen gikk senere ut av komiteen på grunn av sykdom og Jan Hokaasen gikk inn i hans sted.

Gunnar Marius Noer f. 1957

Dette har vært et stort arbeid. Jeg siterer fra Hedmark fylkeskommunes ferdigattest, som er ført i pennen av antikvar Tore Lahn:
Hedmark fylkeskommune var på befaring den 17. juni 2009. Vi har også tidligere ved flere anledninger vært på stedet, og har hatt anledning til å følge restaureringsarbeidene, som nå kan anses avsluttet.

Fra en tidligere befaring. Fra v. Tore Lahn, Gunnar Marius Noer og Thore Desserud. Foto: Halvor Noer

Svalgangsbygningen ble omtalt i en artikkel i Glomdalsmuseets årbok 1974 av Håvard Skirbekk. Han omtaler bygningen som en 1600-tallsbygning. Etter dendrokronologiske undersøkelser vet vi at bygningen ble satt opp av tømmer hogd vinteren 1786-87.
Tiltaket med restaurering av svalgangsbygningen bygger på registrering og tilstandsvurdering fra januar 2005, utført av Arkitektlaget AS ved Trond Sundby. Arbeidet har vært støttet med tilskudd fra Hedmark fylkeskommune, SMIL-midler fra kommunen og av Norsk Kulturminnefond – til sammen med kr 625.000.
Det er bl.a. utført følgende arbeider: Huset er stabilisert og vestvegg er sikret mot utglidniing. Svillestokk er delvis utskiftet, likeså golv, brystning og deler av konstruksjon i svalgang og kledning på sørvegg. Vinduene er rehabilitert. Taket er reparert ved nytt tetteskikt, stenen er remontert, nye vindskier og nye takrenner. Pipe over tak er gjenoppbygget.
Hedmark fylkeskommune er meget tilfreds med det arbeid som er utført på svalgangsbygningen på Øst-Nor. Dette er en verdifull bygning, som nå er sikret for lang tid. Vi vil anbefale at det også lages en plan og et prosjekt for innvendig restaurering

Svalgangsbygningen ferdig utvendig. Foto: Hr N 2009

Det må understrekes at grunneier Gunnar Marius Noer har hatt mye arbeid og utlegg med dette restaureringsarbeidet. Hjalmarsen Tre og Betong AS har stått for det omfattende bygningsmessige arbeidet.
Totalt kom restaureringen på vel kr 840.000 – herav er kr 647.000 fakturerte kostnader. Kr 193.000 er beregnet verdi av eiers bruk av egne materialer og eiers og Historielagets dugnadsinnsats med til sammen 770 timer.
Det er grunn til å gratulere Gunnar Marius Noer med at utvendig restaurering av denne bygningen fra Bernt Ankers tid, ble ferdig i Kulturminneåret 2009. Det gjenstår fremdeles et betydelig arbeid med innvendig restaurering som Brandval Historielag bør følge opp sammen med eieren.

Bevaring av gardstunet på Overåsberget

av Halvor Noer

Ingrid Stenseth er en utflyttet brandvalitt som har bodd i Oslo i mange år. Da familien fikk vanskeligheter med å opprettholde bosettingen på Overåsberget, overtok Ingrid barndomshjemmet i 2005. Hun tok straks fatt på å restaurere bygningsmassen og gjenskape kulturlandskapet på eiendommen. Dette ble vist historielagets medlemmer under grendeturen dit 2. august i år.

Ingrid Stenseth f. 1935

Hedmark fylkeskommune og Kongsvinger kommune (SMIL-midler) har bidratt med rådgiving og tilskudd til dette omfattende arbeidet.

Overåsberget med Gammelhuset til høyre. Bygningen til venstre ble bygd i 1956.
Foto: Ole Johannes Østberg.

I en rapport fra 2008 skriver antikvar Tore Lahn bl.a.:
Det gamle hovedhuset ble først restaurert. Det er en vakker, panelt tømmerbygning med mange autentiske detaljer.
Stabburet fra ca. 1750, er rettet opp og refundamentert.
Smia, også fra 1700-tall, er restaurert, og mye smieutstyr er også bevart.
Melkebu med jordkjeller, fra samme periode, er restaurert og rettet opp.
Treskelåven i tømmer, fra samme periode, ble restaurert i 2007. Her var det omfattende råteskader som er utbedret, en god del tømmer måtte skiftes.
Det er gjort terrengarbeider, det er reetablert en dam, masser er fjernet fra vegger og vollen er drenert.

Nåværende eier ønsker å tilbakeføre tunet mest mulig komplett, og i den forbindelse også gjenoppbygge den gamle låven som er borte. Det har lykkes å få kjøpt en demontert tømmerlåve fra garden Vestby i samme grend.
Vi vurderer gardsanlegget på Overåsberget som et meget interessant anlegg, med høy antikvarisk verdi. Her er høy autentisitet på mange bygninger, høy formidlingsverdi, representativitet og ikke minst landskapsverdi. Vi vil anbefale at prosjektet med gjenoppsetting og restaurering av låven fra Vestby gis tilskudd fra Norsk Kulturminnefond.
.(Sitat slutt).

Ferdigrestaurert låve der delen til venstre er flyttet hit fra Vestby. *Foto: Ole Johannes Østberg.*

Låven fra Vestby ble satt opp i 2008, men søknaden til Kulturminnefondet ble avslått, antagelig fordi denne delen av låven ikke var den opprinnelige

Vi gratulerer Ingrid med en fremragende innsats på Overåsberget..

Jaktforberedelser

Tekst: Terje Sternberg
Melodi: Åge
Aleksandersens *Lys og varme*

Terje Sternberg (1925-2009)

Når jakta står for tur da er vi
alle sammen spente.
Vi prøvesikter børsa, og vi
syns vi er så bra.
Men reiser vi på skytterban da
har vi ant i vente.
Første skuddet
går som regel
itte dit vi ville ha.
Vi ligger der og sikter inn, og
korset er i blinken;
og lear litt på fingen,
men så er det no som skjer.
Vi napper litt for fort av, og så
får vi kilevinken.
Børsa spenner,
blodet renner
fra et sår i panna vår.

Vi hviler litt, og prøver att, og
venner oss til smella.
Tilslutt så har vi underskrift
på skytterlappen vår.
Da kan vi sova rolig når vi
legger oss om kveIla.
Vi er godkjent
til å jakte
helt til prøven neste år.
Men den store prøven er
allikevel på posten,
når dyra kommer flugende, og
vi skal velge ut.
Vi løfter opp og sekter inn og
skjelver litt tå frosten.
Krysset dirrer
da vi stirrer
inn i kikkertsiktets tut.

Som regel går det bra når vi
drar av det første skuddet.
Vi treffer midt i bogen med
den første kula vår.
Kan hende dyret fluger
noen meter inn i skogen,
men når hundkær`n
kommer etter
finnern fort hvor fæla går.
Men bommer vi så kan du
tru vi føler oss litt flaue.
Vi finner no å skylde på
fordi vi itte traff.
Da er det jinne børsa vår
som itte har nån daue.
Men som regel
er det skyttern
som har mistet alt av klaff.

Agnar Jahr har gitt ut en bok med egne og andres bidrag i tidens

debatt

av Halvor Noer

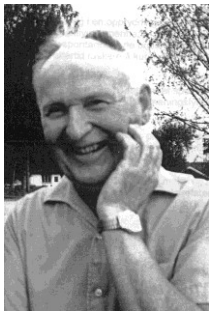

Som han sier i sin innledning:
Dette er en enkel samling av meningsytringer angående samfunnspolitiske, kirkepolitiske og kristeligrelaterte temaer samt noe av forsvarspolitisk og utenrikspolitisk karakter. De forannevnte meningsytringer har vært leserinnlegg i avisene Glåmdalen og Østlendingen, men unntaksvis også i VG og Vårt Land m. flere.

Agnar Jahr f. 1928

Boka på 153 sider inneholder over 100 av hans leserinnlegg fra tidsrommet 1994 til 2008. I tillegg til dette har han satt inn et utvalg avisutklipp som berører de samme temaene. Boka starter med et tankevekkende innlegg om hvorfor han skiftet standpunkt i EU-spørsmålet fra 1972 til 1994.
Det er prisverdig at Agnar Jahr har laget en debattsamling fra denne tidsperioden. Boka er interessant lesning i dag. Den blir minst like interessant for de som vil studere samfunnssituasjonen ved årtusenskiftet om noen tiår.
Boka er trykket i et begrenset opplag. Brandval Historielag har fått et eksemplar som kan lånes fra lagets boksamling på Brandval Bygdetun, Skineb.

Brandvalboka - Finnskogen

Boka tar for seg slektene på alle matrikulerte eiendommmer på Brandval Finnskog.
Den er også å få kjøpt på Jokeren-Brandval, Sportshjørnet, Roverud og på Servicekontoret i Kommunen.
Boka er på 650 sider
og koster Kr 550.
Boka kan bestilles tilsendt som postpakke direkte fra Brandval Historielag v/ Ivar Paulsen,
Nugursvn. 617, 2219 Brandval
E-post: ivar-pau@online.no.
Da kommer porto i tillegg med kr 115.

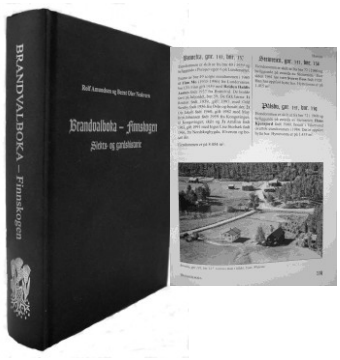

Har du funnet feil i Brandvalboka – Finnskogen?

Vi er interessert i å få registrert alle feil som oppdages i denne boka. Meld fra skriftlig til Bernt Olav Neskvern, Gjerstadgrinna, 2100 Skarnes om feil som er funnet og hvilken side det står på. Senere vil alle innrapporterte feil bli presentert skriftlig.

Yngve Strand 80 år

Vi beklager at vi gjorde Yngve litt yngre enn han er i forrige nr.
Yngve fyller 80 år 4. desember 2009.

Vi gratulerer!

Utenbygdsboende medlemmer!

Brandval Historielags årskalender for 2010 foreligger nå. Den selges ved dørslag og fra Sportshjørnet, Roverud og Joker`n, Brandval.
Kalenderen kan tilsendes pr. post for kr 100 inkl.s. porto.
Tidligere kalendere kan bestilles samtidig – koster kr 20.
Se bildeoversikt i Brandvalitten nr. 3 2008.
Abonnement kan tegnes for fremtidige kalendere – som derved sendes hvert år automatisk.
Bestilling hos Reidun Rapstad på tlf: 628 26 205 eller e-post: rrapstad@frisurf.no.

Hvem er de øvrige i konfirmantkullet fra 1925 i Brandval?

1. rekke f.v.: nr 2 Karl Warjonen.
2. rekke f.v.: nr 5 Laura Hauger, nr 7 Wanda Scheie, nr 8 sogneprest Arne Scheie, nr 10 Benny Bekkholt (Brøderud), nr 14 Alf Buserud.
3. rekke f.v.: nr 1 Otto Johnsrud, nr 2 Alf Sønsterud, nr 7 Johan Skaare, nr 10 Trygve Brenna (oppvokst hos Hans Lien), nr 11 Helge Brøderud.
4. rekke f.v.: nr 1 Kåre Boger, nr 2 Per Helgeneseth, nr 4 Ingeborg Aarstad, nr 5 Sigrid Sundet.
5. rekke f.v.: nr 4 Gunvor Noer, nr 5 Inger Hynden, nr 8 Berit Sønsterud, nr 10 Alvilde Holen (Uggerud), nr 11 Dagmar Boger (Noer), nr 12 Tora Rismoen (Nordby), nr 13 Dagny Granseth (Melby).
6. rekke f.v.: nr 2 Reidar Snipen, nr 6 Ørnulf Kongsvold, nr 7 Jonas Grobøl, nr 10, Gunvald Sormerud.

Gamle ord og uttrykk

av Tor Aarstad

Bleikfis = blek og tander person.

Glåmeigd = forbauset

Kjipen = kvikk, slystig

Knupp = gammeldags kaffeerstatning av mjøldeig. (Som stekt eller eller brunet sådan ble jo vannet farget, men smaken måtte man fantasere seg fram til!)

Kortir = kvarter

Krugginn = krokrygget, framlut

Kunnja = vite, kunne

Kvekne tæl = bli frisk

Lushærv = fleip for finkam

Læfselinnung = tøvær før jul

Møskjinn = morken

Oppingomme = åpen gane

Paddinn = sur, gretten

Puksputt = hestesjuke

Sagapørke = sagkrakk

Sinnanetter = sørfra

Sjælstært = husdyr som dør av seg sjøl. (- som deier).

Skvættall = skvetten

Spite = ha en stikkende følelse eller prikking i f. eks. armer eller bein.

Spærhauk = spurvehauk. (Mager som ein spærhauk – en mye brukt betegnelse på en tynn og tørr person).

Stanke = stønne

Stå borte = om kuer som har sluttet å mjølke – i tida før kalving.

Tomreipes = d.v.s. uten last

Ordtak

La aldr en narr kysse deg, eller et kyss narre deg.

Politikere juger aldri, unntatt når de åpner munnen.

Han har lært kunsten av meg, sa fanden om stortingsmannen.

En høyst aktuell sak: Dersom en slange skulle sno seg som en politiker, ville den brekke ryggen.

Det er makta som rår, sa gutten, han kastet katta ut gjennom glaset.

Dersom jeg ikke var så rynket, kroket og utslitt, så ville jeg se både ung og fager ut, sa kjerringa foran speilet.

Det blander jeg meg ikke borti, sa musa, da den så to katter som sloss.

Det blir aldri skikkelig menneske av en gris. (Det kan så være, men grisen er nå ærlig, da, og ganske intelligent …….)

Det blir da litt i grisetroa, sa kjerringa, da gubben brakk seg.

Det blir ikke før dag om man står tidlig opp.

Det renser magan, sa jinta, ho fekk tvillinger.

Strofer etter Trygve Brenna

Trygve Brenna 1881-1973.
Se omtale av Trygve i nr 2. 2008

Han Trygve holdt geiter, men hadde ingen bukk, så han måtte til bygds for å parre. På veg til Bråtan kom han leiende på geita og krysset jernbaneovergangen på Roverud - Porta som den blir kalt i dagligtale. Der sto det noen ungdommer i 13-14 årsalderen. En av gutta satte i et brek, da Trygve kom med geita si.
Trygve så på geita si og dro i båndet. *Je trur itte vi bør gå lenger, je, geita mi* – sa`n Trygve.

ÅRSMØTE i Brandval Historielag

på Lunderseter Samfunnshus, onsdag 24. februar 2010 kl 18.30

Styremedlemmer møter kl 18.00

Saksliste m.v. i neste nummer av Brandvalitten

Kveldsåpent på Skineb

Første torsdag hver måned fra kl.18.00 til kl.20.00+

Torsdag 3.desember	Tema:	**Julegraut i Gammelstun**
	Verter:	Tustyret og Husflidlaget
Torsdag 7. januar	Tema:	**Solørlaget of America**
	Verter:	Styret v/Terje
Torsdag 4. februar	Tema:	**Gamle bilder**
	Verter:	Fotogruppa
Torsdag 4. mars	Tema:	**Byggmester Schüssler og forbindelser til Brandval**
	Vert:	Halvor Noer

Slektsgranskingsgruppa har åpne møter på Skineb

andre tirsdag i måneden fra kl. 18.00 – 12. januar, 9. februar, 9. mars, 13. april

Tirsdagsklubben møtes på Skineb

siste tirsdagen i måneden kl.11.00 – 26. januar, 23. februar og 30. mars

Vi har følgende bøker og skrifter til salgs:

Brandvalboka – Finnskogen		Kr 550
Skogbrukets historie i Kongsvinger		Kr 290
Brandval Kirke 350 år		Kr 200
Gamle Roverud		Kr 330
Brandval og Vinger Bondelag 100 år		Kr 200
Norsenterets historie		Kr 200
Agnåa – Vestmarkas perle		Kr 200
Lovise og Nils Hagen med etterkommere		Kr 30
Brandvalitten	ny	Kr 30
	gammel	Kr 20
Kalendere	ny	Kr 70
	gammel	Kr 20
Kart:		
Tur-og kulturminnekart Eikeberget og Fjøserberget		Kr 50
Jakt- og turkart Kongsvinger Vestside		Kr 50

Kontakt: Ivar Paulsen tlf.: 628 11 186. E-post: ivar-pau@online.no

NB: Gamle Brandvalitter mottas med takk - særlig nr 1 og nr 2 2008